

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА І ЗМІНИ ГЕОЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

УДК 339.972

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ГЛОБАЛЬНИМ ДИСБАЛАНСАМ

Кудирко Л.П., к.е.н.
Хапатнюковський М.М.

Київський національний торговельно-економічний університет

Досліджено роль глобальних дисбалансів в загостренні рецесійних процесів в світовій економіці, розкрито окремі аспекти національних та наднаціональних механізмів протидії глобальним дисбалансам. Виявлено можливості та ризики для різних груп країн світової спільноти при реалізації скоординованих антикризових заходів. Для аналізу потенціалу та складових антикризових заходів використано метод поєднання логічного та історичного; кількісного та якісного порівнянь - для оцінки рівня асиметрії в фінансуванні антикризових програм в окремих країнах. Встановлено, що вирішення проблеми глобальних дисбалансів потребує комплексного підходу, має носити системний та довгостроковий характер та охоплювати національні механізми з важелями наднаціонального впливу. Визначено необхідність переосмислення традиційних підходів до практики сучасного макрорегулювання, зокрема, це стосується, інструментів досягнення макроекономічної рівноваги у відкритих економіках на тлі звуження можливостей суверенних держав щодо проведення самостійної грошово-кредитної та фіскальної політики. Основні теоретичні положення та висновки можуть бути методологічною базою для експертної оцінки антикризових програм в контексті їх відповідності вирішенню проблем глобальних дисбалансів, підґрунтям для пошуку більш ефективних механізмів регулювання асиметрій у виробничій, соціальній та інвестиційно-фінансовій сферах для груп країн. Аналіз результатів боротьби з кризою та глобальними дисбалансами фактично спростовує основні постулати все ще домінуючої неоліберальної парадигми про можливість саморегуляції економічних систем при дозованих інституціональних корекціях з максимізацією суспільного добробуту для всіх учасників глобальної системи.

Ключові слова: глобальні дисбаланси, торговельні дисбаланси, глобалізація, макроекономічне регулювання, економічна та соціальна асиметрія, нетрадиційні заходи грошово-кредитної політики

THE MACROECONOMIC ASPECTS OF COUNTERACTION TO GLOBAL IMBALANCES**Kudyrko L.P., PhD in Economics****Наратnyukovskiy M.M.***Kyiv National University of Trade and Economics*

It has been researched the main role of global imbalances in an aggravation of recession processes in the global economy. It has been revealed the separate aspects of national and supranational mechanisms for combating global imbalances. The possibilities and risks were indentified for different groups of countries in the international community in the conditions of implementation of coordinated anti-crisis measures. In order to analyze the potential components of anti-crisis measures it has been used the method of combining logical and historical, qualitative and quantitative comparisons - to assessing the level of asymmetry in financing anti-crisis programs in some countries. It has been established that the problem of global imbalances, requires an integrated approach, has systemic and long-term character and includes national mechanisms leverage of supranational influence. The necessity of rethinking of the traditional approaches to practicing modern makroregulation has been grounded, in particular it concerns the instruments of achieving macroeconomic balance in open economies against the backdrop of restriction of sovereign states to conduct independent monetary and fiscal policy. The basic theoretical principles and findings can be methodological basis for peer review of anti-crisis programs in the context of their compliance with solving problems of global imbalances basis for finding more effective mechanisms of asymmetries in the production, as well as investment and financial fields for groups of countries. Analysis of the results deals with the crisis and global imbalances in fact denies the basic tenets of still dominant neo-liberal paradigm of the possibility of self-control economies with institutional dosage adjustment with the maximization of social welfare for all participants in the global system.

Key words: global imbalances, trade imbalances, globalization, macroeconomic management, economic and social asymmetries, alternative measures of monetary policy

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку національних господарських систем глобалізація виступає вагомим чинником впливу на їх економічну динаміку, а відтак, визначає відтворювальні умови здійснення національних та регіональних економічних процесів. Особливого значення в окресленому процесі набуває сформована архітектоніка світової економічної системи. Все очевиднішим стає зникнення граней між внутрішнім і зовнішнім середовищем діяльності, між національною і наднаціональною економічною політикою, при цьому геоекономічний простір стає головним у визначенні тенденцій розвитку

національної економіки та національної макроекономічної політики. Якісні зміни в характері і рушійних силах розвитку національних та міжнародної економічної системи з привалюванням глобальних з превалюванням глобальних форм її функціонування потребують відповідного теоретичного осмислення сучасних світогосподарських процесів, дієздатності та потенціалу макроекономічного регулювання на рівні окремих економік. Виходячи з цього, особливої актуальності на сьогодні набувають дослідження сучасних підходів до протидії глобальним кризовим явищам, які багато в чому зумовлені посиленням дисбалансів в світовій економіці та виокремлення ризиків, які отримують національні економіки в перебігу реалізації антикризових заходів. Міжнародний досвід засвідчує, що ефективність лише односторонніх (в рамках окремих країн) методів антикризового регулювання та вірогідність поновлення макроекономічної стабільності є вкрай низькою, вони мають змінюватися на багатосторонні, які доповнюються міжнародною координацією, уніфікацією і стандартизацією облікових та індикативних процесів, за якими визначаються тенденції, здатні викликати кризові процеси у сфері міжнародної економіки, і розробляються заходи протидії.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідженнями проблематики трансформації світової економіки та макроекономічної політики на зламі тисячоліть займаються такі вітчизняні вчені-економісти, як В. Андрійчук, І. Авраменко, М. Гнатишин, Т. Горянська, І. Івашук, Н. Кравчук, М. Кузнецов, Ю. Макогон, Є. Медведкіна, Р. Намазів, Н. Рзаєв, В. Савченко, А. Сидорова, П. Сокурєнко. Розкриття проблем протидії асиметрії розвитку в умовах глобалізації та загостренню дисбалансів, і у першу чергу у фінансовій сфері, знайшли своє відображення в низці публікацій вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема, Я. Столярчук, К. Коха, С. Керна, С. Джонсона, Є. Мазіна, О. Колодізева, В. Полякова, А. Апокіна, С. Чабанова, А. Поручника, О. Рогача, Є. Савельєва, В. Сіденка, А. Філіпенка, В. Чужикова, О. Швиданенка, О. Шниркова та багатьох інших. Разом з тим, на наш погляд, у вітчизняній науковій економічній літературі відчувається брак публікацій, що аналізують проблематику національних та наднаціональних антикризових заходів з огляду їх впливу на усунення проблеми глобальних дисбалансів як довгострокового фактора макроекономічної дестабілізації.

Метою роботи є аналіз впливу антикризового регулювання національного та наднаціонального рівнів на поновлення макроекономічної стабільності в країнах світової спільноти в контексті вирішення проблеми глобальних дисбалансів.

Викладення основного матеріалу дослідження. В останні десятиліття країни світового співтовариства зіткнулися з серйозними економічними викликами, породженими, в першу чергу, зовнішніми причинами. Одним із таких випробувань стала світова фінансово-економічна криза 2007-2011 рр., що призвела до синхронізації падіння виробництва, зростання безробіття, зниження доходів населення практично у всіх країнах світу [1], хоча глибина падіння вочевидь різнилася по окремим країнам та по групам держав. І якщо в цілому в найбільш гострій фазі кризи у 2009 р. світовий ВВП впав на піввідсотка, то спад ВВП у США досяг 2,6 %, в Японії - 5,8 %, у ЄС- на 2,1 %. Вслід за погіршенням економічної динаміки практично у всіх країнах значно знизилися доходи населення. Навіть в країнах, що кілька десятиліть демонстрували високу динаміку економічного зростання, в Індії та Китаї, темпи приросту ВВП впали майже в два рази в порівнянні з попередніми роками [2]. Особливо руйнівний характер виявила криза для країн із так званими ринками, що формуються, так, зокрема, в Росії ВВП скоротився більш ніж на 8 %, в той час як Україна отримала безпрецедентний для європейської країни результат – скорочення ВВП майже на 15%.

Дискусії щодо пояснень асиметричних наслідків світової кризи для економік різних країн світу та їх економічних союзів зазвичай виходять на проблему глобальних дисбалансів, яка формувалася останні кілька десятиліть поспіль та містить як ознаки довготривалих процесів, так і поточні короткострокові прояви. В розрізі довгострокових тенденцій виокремлюється ціла низка чинників, зокрема, відмінності між країнами в нормі заощадження, розбіжності у продуктивності інвестицій (стійкі або циклічні), диференційованості рівнів розвитку фінансових ринків та їх міжнародна конкурентоспроможність, відмінності в пріоритетах національних політик накопичення резервів державним чи приватним сектором, політик підтримки конкурентоспроможності експорту, що включає інтервенції на валютному ринку з метою ослаблення національної валюти і заходи з обмеження внутрішнього попиту тощо [3]. При цьому зазначені фактори та пов'язані з ними процеси можна ідентифікувати як природні, пов'язані з перебігом відтворювальних процесів в економіках та відмінностями в стані і потребах економік, і «неприродні», пов'язані з наявністю структурних проблем і спотворень у різних країнах.

Конкретизація деструктивних факторів, що визначають проблеми та тенденції розвитку світової економіки в цілому та окремих країн, що глибоко інтегровані в глобальний економічний простір, дозволяє виділити:

вартісний дисбаланс у взаємній торгівлі між країнами – провідними світовими експортерами та імпортерами; дисбаланс попиту та пропозиції на міжнародних валютних ринках, порушення пропорцій між секторами економіки цілої низки країн, особливо це стосується експортоорієнтованих сегментів національних економік внаслідок звуження зовнішніх ринків збуту на тлі посилення конкуренції на світовому ринку товарів; дисбаланси між споживанням і заощадженнями в найбільших світових державах-експортерах та імпортерах; бюджетні дефіцити в цілій низці країн; порушення пропорцій між товарним і грошовим ринком, а відтак, реальним і фінансовим сектором економіки; посилення боргового навантаження на банки тощо.

Міжнародна практика боротьби з кризою та глобальними дисбалансами як довгостроковим фактором її посилення засвідчує необхідність реалізації комплексу заходів, які передбачають синхронізацію зусиль з боку національних та наднаціональних регуляторних органів, в напрямку: поступового знецінення долара через відповідні регуляторні заходи ФРС США щодо стимулювання норми заощаджень, як наслідок, скорочення притоку імпорту в американську економіку та пом'якшення проблеми дефіциту поточного поточного рахунку платіжного балансу; трансформації моделі експортоорієнтованого розвитку сучасного Китаю, що забезпечує колосальний притік валютних ресурсів та переорієнтацію економічної парадигми розвитку китайської економіки в бік посилення ролі її внутрішнього ринку; відмови Японії від штучної підтримки низького курсу йени, що забезпечувало довгий період курсову перевагу японському експорту на ринках США та ЄС; активізацію участі ЄС в глобальному проекті реформатування світових фінансових та торговельних потоків шляхом не протидії знеціненню долара та проведення внутрішніх структурних реформ, які забезпечать технологічну та інноваційну, а не курсову міжнародну перевагу європейських товарів на зовнішніх ринках [4].

Безумовно, реалізація зазначених заходів видається більш ніж проблематичною, адже вона торкається інтересів та вочевидь погіршує міжнародні конкурентні позиції Китаю, ЄС, Японії. Вести мову про можливість вирішити проблему шляхом дій одного із учасника глобальної системи також неможливо, оскільки такі дії неминуче торкаються інтересів і інших гравців глобального ринку, і при цьому постраждалими сторонами стануть не лише потужні країни, але в першу чергу і ті дрібні, які мають високий рівень інтеграції в світову торгівлю та фінансові відносини. За

умов збереження сучасної монетарної та бюджетної політики з боку США, а за прогнозами рівень державного боргу США щодо ВВП на початок 2015 р. складатиме близько 110 % [5], зберігається колосальний перетік світових ресурсів на користь американської економіки, причому без будь-яких фактично гарантій з боку США. Навіть попри світову фінансову кризу, міжнародні інвестори зберігали довіру до облігацій, що презентують фактично безконтрольну емісію державного боргу США [6].

На жаль, сучасна глобальна криза засвідчила низьку спроможність та ефективність всіх сучасних інститутів, систем управління, включаючи державу. І перш за все з огляду генерації ідей щодо вироблення національної економічної стратегії регуляції національних і міжнародних ринків. Більше того, наразі країни світової спільноти стикнулися з цілою низкою проблем, пов'язаних з загостренням протиріч між власною антикризовою політикою і необхідністю інтернаціоналізації глобального регулювання прецесійних процесів.

Всепланетарний характер кризових явищ вимагає глобальних заходів регулювання циклічності економічного розвитку. При цьому методи боротьби зі світовою кризою в більшості країн світу кардинально відрізняються.

Одні країни є прибічниками надання грошових коштів на держгарантії банкам, громадянам, компаніям (тобто фактично роль держави зводиться до забезпечення від неповернення заборгованостей). Інші країни ж воліють здійснювати пряме надходження грошових коштів в економіку. Сукупна вартість боротьби зі світовою кризою для глобальної економіки склала 9,4 трлн доларів США або 15 % світового ВВП [3]. Розкид фінансових витрат по різних країнах варіюється від 1% ВВП (Данія) до 22 % ВВП (Ірландія) цих країн. Загальні сумарні витрати Росії на боротьбу з фінансовою кризою можна оцінити в 6 трлн рублів, що складає 13,9 % ВВП (тут не враховані наприклад, витрати регіональних бюджетів). Прийняті урядові програми фінансової стабілізації економіки мають чотири основних напрямки розміщення коштів. Аналіз їх структури за даними 23 країн світу показав, що кошти в середньому розподіляються таким чином: 49% йде на забезпечення держгарантій за боргами банків, 15% - на рекапіталізацію фінансових інститутів, 10% - на скупку проблемних активів і 21 % - на інші цілі, в основному пов'язані зі стимулюванням економічного попиту (наприклад, зниження податкового тягаря, розвиток інфраструктури, розширення соціальних програм). Разом з тим не можна не помітити, що в основному величезні обсяги державної допомоги йшли фінансовому

сектору, який власне і багато в чому спровокував кризу, а реальний сектор економіки модернізувався за залишковим принципом і вибірково.

Наразі експерти доходять висновку, що проблема кризи, глобальних дисбалансів, які вона виявила та держави має два аспекти. Перший аспект полягає у визначенні міри участі держави в антикризовому управлінні, ідентифікації макроекономічних і мікроекономічних масштабів кризи. Другий аспект полягає у визначенні стратегічної цільової функції антикризової діяльності держави. Наразі аналітики виділяють три сценарії: - дирижистський- з максимальною участю держави та груп держав у антикризовому управлінні, включаючи підтримку найбільш пріоритетних секторів економіки, -ліберальний - участь держави та наднаціональних важелів мінімальна, оскільки ринкові сили без зовнішнього втручання забезпечать відбір найбільш ефективних економічних агентів і швидке відновлення економіки; -ліберально - дирижистський - державна підтримка інвестиційного попиту в ключових галузях і кінцевого споживання, створення стимулів для формування економіки із заданими характеристиками за допомогою держкредитів, держгарантій і податкових пільг. На наш погляд, міра державної участі в антикризовій діяльності визначається не тільки параметрами кризи, але і стратегією посткризового розвитку економіки.

Окреслюючи проблематику впливу глобалізації та ролі розвинених країн в поширенні її ризиків на всю світову спільноту, виникає питання щодо перспектив збереження деструктивного за своїми всепланетарними впливами та наслідками економічного світогляду і світоустрою. Попри те, що на зустрічах G -20 йдеться про непорушність ринкових принципів, хоча і допускається ефективне регулювання фінансових ринків, все частіше висловлюються й інші точки зору, в тому числі і керівниками європейських країн про те, що необхідно фундаментальне реформування фінансової системи і навіть світового економічного порядку. Заслуговують на увагу неофіційні світові форуми вчених і політиків, які можна назвати альтернативними і навіть опозиційними стосовно позиції провідної Двадцятки в оцінці причин кризи і перспектив світової економіки. Ціла низка світових громадських форумів «Діалог цивілізацій», Halifax Initiative, французька Association for the Taxation of Financial Transactions (Attac), британська War on Wants, німецький дослідницький центр World Economy, Ecology and Development (WEED) та мережева спільнота Institute for Global Democratization (NIGD) були присвячені розгорнутій критиці ліберальної теорії та ідеології [7]. На нашу думку, розвинені країни, володіючи керівними позиціями у світових інститутах, всіма силами прагнуть зберегти своє домінування у світовій економіці за

допомогою саме інституційних важелів. Незважаючи на зміни у світовій економіці, які особливо прискорилися в ході останньої кризи, західний світ прагне зберегти існуючі старі міжнародні інститути, що забезпечують безперебійне функціонування, в першу чергу, економік розвинених країн. Разом з тим, нинішні координовані під егідою Міжнародного валютного фонду, Великої вісімки, Світового банку заходи боротьби з кризою та усунення дисбалансів на національному та глобальному рівнях, як не дивно, актуалізують питання про те, які з рекомендованих міжнародними інститутами заходів можуть стати джерелом нових кризових явищ у разі різкої корекції дисбалансів. Таке занепокоєння не випадкове, оскільки наразі асиметричними за своїми результатами є не лише наслідки від кризи, вочевидь різною за критерієм обтяження для національних економік є ціна антикризового впорядкування.

Тези щодо необхідності об'єднання зусиль всієї світової спільноти боротьбі зі кризою на практиці супроводжуються прагненням країн світового авангарду, володіючи керівними позиціями у світових інститутах, всіма силами зберегти своє домінування за допомогою саме антикризових інституційних важелів. Підстави для такої гіпотези дає проведений нещодавно експертами МВФ аналіз ролі і ефектів впливу грошово-кредитної політики розвинених країн, проведених ними під час глобальної кризи і в наступний період. Для протидії впливу глобальної кризи центральні банки цілої низки цих країн застосовували нові інструменти, які експерти віднесли до нетрадиційних заходів грошово-кредитної політики[3]. Центральні банки в США, Великобританії, Японії та зоні євро приймали в період кризи і після неї низку заходів, орієнтованих на дві спільні цілі. Перша передбачала стабілізацію національних та міжнародних фінансових ринків шляхом вливання грошових коштів у фінансову систему за рахунок прямого надання ліквідності і придбання приватних активів. Друга включала надання подальшої підтримки з боку грошово-кредитної політики в умовах, коли процентні ставки досягали нуля або нижньої межі близько нуля, шляхом заяв про намір зберігати ставки на низькому рівні протягом певного часу, а також за рахунок придбання облігацій. Ці дві мети, незважаючи на концептуальні відмінності, були тісно пов'язані. Обидві, в кінцевому рахунку, покликані підтримувати економічну стабільність у власному економічному середовищі, у тому числі шляхом зниження ризиків у гострі періоди кризи - зокрема, запобігаючи краху фінансової системи, депресії і дефляції. Такі заходи політики досягли своїх цілей в країнах з розвинутою економікою і за даними МВФ були особливо ефективні в період найбільших фінансових потрясінь.

Робота ринку також в цілому відновилася, і значно впала ймовірність повторного виникнення найбільш серйозних ризиків. Заходи політики також знизили прибутковість довгострокових облігацій. Це також сприятливо позначилося на зростанні та стабільності цін.

МВФ акцентує увагу на високий рівень взаємозалежності економік країн світу та аналізує заходи політики, їх цілі та вплив всередині країн ініціаторів їх застосування та країн, які інтегровані у міжнародні економічні зв'язки. Ці заходи зіграли важливу роль у забезпеченні фінансової та економічної стабільності після глобальної кризи. Разом з тим, самі ж експерти МВФ не можуть не визнавати, що всі ці заходи антикризової політики, що проводяться країнами з розвинутою економікою, відповідали інтересам в першу чергу їх країн, і сприяли в основному стабілізації економіки цих країн[8]. Ці ефекти підтримували зростання в розвинених країнах за рахунок взаємозв'язків у реальному секторі економіки та фінансовому секторі. Зроблені на ранньому етапі оголошення про нетрадиційні заходи грошово-кредитної політики підтримували світові ціни на активи і, можливо, сприяли міжнародній торгівлі. Заходи, що здійснювались в так званій посткризовий період, мали менш помітний ефект на іноземні активи і зростання припливу капіталу в країни з ринками, що формуються, що стимулювало на їх теренах макроекономічні ризики і політичну напруженість. Експерти МВФ разом з тим окреслюють для цих країн спільні пріоритети в галузі політики. Зокрема, це стосується поступової лібералізації режимів курсоутворення в напрямку плаваючих. Не варто забувати, що ці рекомендації для окремих країн, зокрема, і України мали більш жорстку мотивацію. Адже лібералізація валютного регулювання входила в обов'язковий перелік в кінці 2013 р. вимог МВФ щодо отримання кредиту.

Висновки. Дослідження проявів глобальних дисбалансів як одного із впливових чинників дестабілізації світової економіки та антикризових заходів щодо їх усунення на середньо - та довгострокову перспективу, дозволяє сформулювати низку висновків: вирішення проблеми глобальних дисбалансів потребує комплексного підходу, має носити системний та довгостроковий характер та охоплювати механізми національного макроекономічного регулювання з важелями наднаціонального впливу (МВФ, МВФК, МБРР, Світового банку та ін.); розвиток міжнародної виробничо-збутової кооперації, інтенсифікація торговельно-економічної та фінансово-інвестиційної взаємозалежності між країнами, лібералізація фінансових та торговельних режимів, підвищення відкритості національних економік, синхронізація національних бізнес-циклів, міжнародний характер спекулятивних операцій,

вимагають не тільки розширення функцій діючих, але й формування нових інститутів глобального регулювання з якісно новими компетенціями; потребують переосмислення традиційні підходи до теорії та практики сучасного макрорегулювання, зокрема, це стосується, інструментів досягнення макроекономічної рівноваги у відкритих економіках, джерел та рушійних сил національних відтворювальних процесів; визнання посилення ролі екзогенних факторів національного економічного розвитку на тлі звуження можливостей держав щодо проведення самостійної грошово-кредитної та фіскальної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Andrea Pescatori. Financial Crises Yield More Synchronized Economic Output [Electronic resource]. – Mode of access: [www.url: http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/RES093013A.htm](http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/RES093013A.htm). – Title from the screen.
2. UNCTADstat [Electronic resource] // United Nations Conference on Trade and Development. – Mode of access: [www.url:http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_referer=&sCS_ChosenLang=en](http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_referer=&sCS_ChosenLang=en). – Title from the screen.
3. Global Financial Stability Report [Electronic resource] // A Report by the Monetary and Capital Markets Department on Market Developments and Issues. – Mode of access: [www.url: http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/index.htm](http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/index.htm). – Title from the screen.
4. The Stiglitz Report [Text]: Reforming the International Monetary and Financial Systems in the Wake of the Global Crisis. / Ed. by Joseph E. Stiglitz. - The New Press. - 2010. - 240 p.
5. Historical Tables: Budget of the U.S. Government [Electronic resource] // Office of Management and Budget. - Fiscal year 2010. - p. 127-128. - Mode of access: [www.url: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2010/assets/hist.pdf](http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2010/assets/hist.pdf). – Title from the screen.
6. Major foreign holders of treasury [Electronic resource]. - Mode of access: [www.url: http://www.treasury.gov/resource-center/data-chart-center/tic/documents/mfh.txt](http://www.treasury.gov/resource-center/data-chart-center/tic/documents/mfh.txt). – Title from the screen.
7. Raffaele Marchetti. The EU “Tobin Tax”: A Paradox in-between Anti-globalization Social Justice and Supranational Market Harmonization [Electronic resource]. - Mode of access: [www.url: http://www.wpfdc.org/](http://www.wpfdc.org/). – Title from the screen.
8. IMF Urges Concerted Policy Action to Reduce Risks to Global Growth [Electronic resource] // IMF Survey, August 1, 2013. – Mode of access: [www.url: http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/POL080113A.htm](http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/POL080113A.htm). – Title from the screen.